

РОЗДІЛ 1

ПЕДАГОГІКА ТВОРЧОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

УДК 37.015.3

СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ЕКСПЛІКАЦІЇ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Данилова А.М.

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

У статті здійснено теоретичний аналіз наукових досліджень, що стосуються різних аспектів творчих здібностей. Визначено основні тенденції у дослідженнях проблеми творчості та творчих здібностей. Розкрито сутність понять «творчість», «креативність», «обдарованість», «здібності» та «творчі здібності». З'ясовано різницю між поняттями «творчість» і «креативність», а також «творчість» та «обдарованість». Виділено основні підходи дослідників до визначення поняття «здібності». Визначено та проаналізовано сучасні наукові підходи до експлікації поняття «творчі здібності».

Ключові слова: творчість, креативність, обдарованість, здібності, творчі здібності.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства одним з найважливіших завдань системи освіти є формування особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації. Так, згідно Закону України «Про освіту», метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей [3]. З огляду на це, особливої уваги дослідників нині потребує саме проблема розвитку творчого потенціалу особистості, адже лише креативна людина здатна нестандартно вирішувати поставлені перед нею завдання, здійснювати постійний пошук можливостей і шляхів для власного розвитку та повною мірою реалізувати себе в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звернення до наукової літератури показує, що в останні десятиріччя зросла увага науковців до проблем креативності та розвитку творчих здібностей. Важливими для нашого дослідження є наукові розробки, присвячені визначенню сутності та з'ясуванню природи походження здібностей (Т. Артем'єва, О. Волобуєва, Е. Голубєва, В. Дружинін, Є. Ільїн, М. Кабардов, О. Ковальов, О. Матюшкін, В. Мерлін, В. Москвіна, В. М'ясищев, К. Платонов, В. Рагозіна, Б. Русалов, М. Холодна, В. Чудновський, В. Шадриков, О. Ковальов та ін.); експлікації понять «творчість» та «творчі здібності» (О. Антонова, І. Біла, Д. Богоявленська, К. Дубовий, О. Леон-

тьєв, О. Матюшкін, В. Моляко, Я. Пономарьов, С. Рубінштейн, Б. Теплов та ін.).

Ученими розглядаються: психологічні аспекти розвитку творчої активності та формування творчої особистості дитини (Л. Виготський, В. Дружинін, О. Леонтьєв, Я. Пономарьов, С. Рубінштейн, Б. Теплов, О. Тихомиров та ін.); педагогічні засади розвитку творчих здібностей, обдарованості та креативності (Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанський, С. Гавриленко, М. Данилов, Т. Ільїна, І. Лернер, О. Савченко, І. Харламов та ін.); проблеми професійної підготовки вчителів початкової школи до розвитку творчих здібностей учнів (Л. Бондар, О. Демченко, М. Коновальчук, Ю. Криворучко, С. Сисоєва, Є. Юр'єва та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукового дискурсу показує, що нині немає єдиного підходу до пояснення феномену творчих здібностей, навколо якого і досі точаться дискусії. Це певною мірою свідчить про існування невирішених питань та підкреслює необхідність подальших наукових досліджень.

Мета статті. Метою нашого дослідження є аналіз і узагальнення сучасних наукових підходів до тлумачення поняття «творчі здібності» в контексті теорії творчості.

Виклад основного матеріалу. Звернення до наукового фонду дає підстави стверджувати, що творчість є складним психологічним феноменом, природа та сутність якого і досі викли-

кають суперечки серед учених. Нами виділено декілька важливих тенденцій у дослідженні проблеми творчості та творчих здібностей.

По-перше, *спостерігається поліфонія наукових позицій щодо пояснення творчості*. Так, О. Спіркін трактує її як різновид мислення та практичної діяльності, в результаті яких можуть бути створені оригінальні, неповторні цінності, встановлені нові факти, властивості, закономірності, а також методи дослідження та перетворення матеріального світу або духовної культури [16, с. 322]. О. Борисова [1] доповнює таке пояснення і зазначає, що творчість є видом діяльності людини, який спрямований не лише на створення нових за змістом і формою матеріальних та духовних цінностей, але й на розвиток самої особистості; основою творчості є посиленість діяльності особистості, тобто її цілеспрямована активність.

Великий внесок у дослідження творчості зробив В. Рибалка [9, с. 5], який зазначив, що таке поняття можна визначити не лише як процес діяльності, результатом якого є створення якісно нових матеріальних і духовних цінностей, але і як здатність людини створювати з наявного матеріалу дійсності на основі пізнання закономірностей об'єктивного світу нову реальність, що задовольняє різноманітні суспільні та особисті потреби. Крім того, вчений запропонував розглядати творчість у двох основних аспектах:

- процесуальному (визначальними є особливості перетворення суб'єктом предмета творчості, об'єкта впливу чи маніпулювання, об'єктивної дійсності в цілому);

- особистісному (головну роль відіграють якості, здібності особистості як суб'єкта творчої діяльності, її потреби, мотиви, інтереси, знання, вміння, навички, характерологічні властивості, самосвідомість, емоції, почуття тощо) [12, с. 6].

По-друге, *наголошується на особливостях вияву творчості залежно від виду діяльності, в якому вона розгортається*. Так, наприклад, О. Демченко [22] зазначає, що специфікація творчості є цілком об'єктивною, оскільки на сучасному етапі вивчення цього феномену в загальному вигляді є вже недостатнім. Дослідниця аргументує це необхідністю виявлення відмінностей творчого процесу залежно від сфери суспільного життя чи професійної діяльності. Аналізуючи погляди різних учених, О. Демченко [22] виділяє такі види творчості: наукову, технічну, ігрову, навчальну, військову, управлінську, побутову, ситуаційну, комунікативну, творчість у галузі літератури й мистецтва тощо. У контексті вивчення феномену соціальної обдарованості, вона наголошує, що особливі вимоги до творчої особистості також ставить соціономічний простір, оскільки інноваційність та оригінальність виконання професійних обов'язків виявляється під час міжособистісної та міжгрупової вза-

ємодії, управління людьми та їх організації, розв'язання спільних завдань, кооперації та підпорядкування, вирішення нестандартних комунікативних ситуацій тощо.

На специфічності творчості в розумовій та естетичній діяльності, з одного боку, наголошує Т. Кривошея [7]. Водночас дослідниця показує, що вони знаходяться у тісній взаємодії між собою, вони взаємовпливають і взаємодоповнюють одна одну: відбувається своєрідне «олюднення» знань, диктатура раціонально-логічного, практичного розчиняється в емоційному, образному, художньому, а їх співдружність дає поштовх до народження творчості.

Дослідники [2; 3] також роблять акцент на творчості в педагогічній діяльності, оскільки рівень сформованості особистісних і професійно значущих якостей майбутнього педагога, його готовність до професійної діяльності, знаходяться в прямо пропорційній залежності від рівня розвитку творчого потенціалу. Вчені розкривають специфіку педагогічної творчості, її складність та неповторність порівню з творчістю в науці, мистецтві, техніці.

По-третє, *творчість розглядається в контексті дослідження феномену обдарованості й вважається обов'язковим її компонентом*. Різницю між такими поняттями показують О. Петрунько та Т. Хахановська [9], зазначаючи, що обдарованість слід розглядати як системну якість особистості, яка характеризується високим рівнем розвитку здібностей, ціннісним ставленням до власних здібностей як основи особистісної ідентичності, спрямуванням на розвиток, саморозвиток і творчість. Дослідниці розглядають обдарованість як системну ресурсів, яка становить творчий потенціал особистості, що гарантує її здатність швидко орієнтуватися й пристосовуватися до динамічних умов життя та успішно вирішувати проблеми, які при цьому постають. У свою чергу творчість вони визначають як функціональний вимір обдарованості, активну продуктивну діяльність особистості, яка спрямована на створення якісно нових матеріальних чи духовних продуктів. На думку вчених, творчість характеризується високими досягненнями та результатами у сферах, де вона реалізується, а також стабільно високими показниками розвитку і саморозвитку особистості, її суб'єктно-ціннісної саморегуляції, адаптивності до умов і обставин в процесі виконання цієї діяльності.

По-четверте, *поряд з терміном «творчість» науковці часто застосовують поняття «креативність», диференціацію яких вони здійснюють по-різному*. Так, у дослідженні Г. Решетнікової [11] зазначається, що деякі автори ототожнюють такі дефініції, посилаючись на той факт, що слово «креативність» походить від англійського «creative» – творчість. Вона зазначає, що враховуючи потенційний та актуальний аспект творчості можна розгля-

дати потенційну креативність як творчий потенціал особи, а актуальну креативність – як творчу активність.

У свою чергу С. Симоненко зазначає, що творчість трактується вченими (О. Брушлинським, В. Давидовим, С. Рубінштейном та ін.) як особливий вид діяльності, що включає всі необхідні компоненти, такі як мислення, мотивація, здібності, зумовлює загальний розвиток особистості та забезпечує її внесок в історію людства. Тоді як креативність пов'язують з особливостями мислення, сукупністю здібностей до генерування ідей, які відрізняються від загальноприйнятих, стереотипних [15].

Найбільш глибоко, на нашу думку, відмінності між поняттями «творчість» і «креативність» розглянуті в працях Л. Єрмолаєвої-Томіної, яка зазначає, що:

- творчість як процес може бути або включена в усі види діяльності, або бути відсутньою там, де вона потрібна; а креативність як особистісна якість завжди включена в усі види діяльності, поведінки, спілкування, контакту із середовищем;

- творчість закладена в головному мозку кожної людини, а креативність формується за рахунок соціального середовища;

- творчий процес базується на роботі безсвідомого і підсвідомого, а креативність поєднує свідомість та підсвідомість у процесі свого формування;

- процеси творчості та креативності складаються з трьох основних етапів (підготовчий, пошуковий, виконувальний), у творчому процесі кожна фаза ґрунтується на роботі різних психічних процесів, особистісних утвореннях і має свій кінцевий продукт, тоді як креативність проявляється в поєднанні всіх трьох фаз;

- творчість проявляється в певному виді діяльності, з якою співпадають спеціальні здібності, а креативність проявляється в усіх видах діяльності людини [4, с. 65–68].

По-п'яте, феномен творчості розглядається в контексті психології здібностей і базується на розумінні загального поняття «здібності» та «творчі здібності». Звернення до психологічної літератури показує, що здібності є складним поняттям, щодо природи та визначення сутності якого й досі точаться наукові дискусії. Великий внесок у розробку такого феномену зробили С. Рубінштейн, Б. Теплові О. Леонтьєв. Так, наприклад, у працях С. Рубінштейна [14] знаходимо пояснення структури здібностей, співвідношення природного та суспільного у їх розвитку, аналіз зв'язку між здібностями та обдарованістю. Дослідник зазначав, що поняття «здібності» можна трактувати як складне системне утворення, яке містить у собі цілу низку даних, без яких людина була б нездатною виконувати конкретний вид діяльності, і властивостей, які є результатом організованої певним чином діяльності.

С. Рубінштейн стверджував, що хоча основою для розвитку здібностей є діяльність, але визначальний вплив залишається за розвитком психічних процесів.

У свою чергу Б. Теплов [17] визначив здібності як індивідуально-психологічні особливості людини, що виявляються в певній діяльності та є передумовою її успішного виконання. Дослідник наголошував на трьох важливих аспектах: 1) здібності – це індивідуальні психологічні особливості, за якими одна людина відрізняється від іншої; 2) здібностями називаються не будь-які індивідуальні особливості, а лише ті, що забезпечують успішне виконання певного виду діяльності; 3) здібності не обмежуються лише тими знаннями, вміннями та навичками, що були набуті людиною раніше, вони сприяють пришвидшенню та полегшенню процесу їх набуття. Вчений вважав, що здібності не є вродженими, але такими є природні передумови їх розвитку – задатки, тому великого значення у своїх дослідженнях він надавав природній стороні здібностей.

На відміну від С. Рубінштейна та Б. Теплова, О. Леонтьєв [8] стверджував, що вирішальну роль для розвитку здібностей мають не внутрішні (природні) чинники, а зовнішні – виховання та соціальні умови, в яких знаходиться особистість. Формування та розвиток нових здібностей, на думку вченого, є результатом засвоєння досвіду попередніх поколінь, що дає змогу говорити про можливість історичного успадкування здібностей.

Загалом, на думку В. Рагозіної, можна виділити три підходи дослідників у трактуванні природи здібностей:

- діяльнісний (Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Ковальов, В. М'ясищев, С. Рубінштейн, Б. Теплов та ін.), у контексті якого здібності є властивостями чи особливостями особистості, які забезпечують успішне виконання діяльності;

- функціонально-генетичний, представники якого (С. Ільїн, Б. Русалов, В. Шадриков та ін.) пропонують розглядати здібності з позицій функціональних систем, а генезис здібностей – з позицій спадковості;

- суб'єктний (Т. Артем'єва, В. Москвіна, С. Науменко, М. Холодна та ін.), згідно якого здібності слід розглядати не як ізольовану, відносно самостійну якість людини, а як необхідну складову її життєдіяльності. При цьому якісні відмінності можна розуміти як наслідок певної якості життєдіяльності особистості, зумовлені життєвими орієнтирами, цінностями, способами вирішення практичних завдань [10, с. 10].

По-шосте, зустрічаємо різні підходи до експлікації поняття «творчі здібності». Так, наприклад, Б. Теплов зазначає, що творчі здібності є стійкими властивостями людини, що виявляються у її навчальній, виробничій та інших видах діяльності та становлять необхідну умову її творчого розвитку [17, с. 7].

На нашу думку, більш глибоким є трактування поняття «творчі здібності», запропоноване В. Чорноус. Дослідниця вважає, що вони є сукупністю властивостей і особистісних якостей людини, які відповідають вимогам певного виду творчої діяльності, зумовлюють їхню результативність, розвиваються у процесі креативної діяльності та за умов наявності внутрішньої мотивації особистості [18, с. 86].

У своїй праці Л. Шпак пропонує розглядати творчі здібності в якості органічної єдності високого рівня знань свідомої особистості з її природними задатками, індивідуальними особливостями, розвиненими, удосконаленими в результаті спеціально організованої творчої діяльності, що спрямована на вияв особливостей кожного, а також на задоволення духовних, естетичних, моральних потреб особистості та суспільства [20, с. 9].

З точки зору психології, С. Шандрук пояснює творчі здібності як синтез ознак та особливостей особистості, її порівневу характеристику, що припускає наявність певної властивості, котра забезпечує новизну та оригінальність продукту діяльності, а також ступінь її результативності. Причому такі здібності, на думку автора, перш за все виявляються в умінні адекватно реагувати на події, в готовності використовувати нові можливості за умов постійно оновлюваної діяльності [19, с. 54–55].

В. Рогозіна стверджує, що творчі здібності можна ототожнити з особливим видом розумових здібностей, а особливими вони є тому що можуть створювати мислительну діяльність за межами вимог, відхилятися під час мислення від традиційних норм, генерувати різноманітні оригінальні ідеї та знаходити способи їх практичного вирішення [13, с. 28–30].

На нашу думку, найбільш глибоким і обґрунтованим є визначення творчих здібностей, запропоноване Л. Якубовою [21, с. 7]. Дослідниця зазначає, що творчі здібності є специфічною формою загальних здібностей, які дають змогу особистості гнучко та швидко реагувати на вплив оточення, створювати оригінальні образи та ідеї, застосовувати суб'єктивно нові способи постановки й розв'язання проблем. Крім того, вона пропонує розглядати творчі здібності як інтегральні індивідуально-психологічні властивості особистості,

що синтезують інтелектуальні можливості, мотивацію творчої активності, креативний потенціал і виступають загальною особистісною передумовою успішної творчої діяльності.

Учені (В. Дружинін, С. Шандрук, Л. Якубова) пропонують виділяти три основні наукові підходи до експлікації поняття «творчі здібності». Представники першого підходу пропонують розглядати творчі здібності в якості вияву інтелекту, різновиду інтелектуальної поведінки особистості, при цьому низький рівень розвитку інтелекту зумовлює низький рівень творчих здібностей, і навпаки. Відповідно до думки прихильників другого підходу, творчих здібностей взагалі не існує, а творчу поведінку можна вважати лише вираженням особистісних властивостей індивіда. Дослідники, дотримуючись третього підходу, вважають творчі здібності самостійними, якісно своєрідними, незалежними від інтелекту [21, с. 7].

Варто звернути увагу на специфіку розвитку творчих здібностей на різних вікових етапах. У зв'язку з цим апелюємо до праць дослідників [6; 7], які розкривають особливості розвитку творчого потенціалу в молодшому шкільному віці.

Висновки і пропозиції. Проаналізувавши наукову літературу, що стосується різних аспектів творчості та творчих здібностей, робимо висновок, що серед дослідників немає єдиного підходу до їх трактування. Вивчаючи творчість, більшість учених розглядають її в одному з двох аспектів: як особистісну характеристику або як діяльність. Але більшість з них погоджується з тим, що результатом творчості є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Стосовно визначення творчих здібностей, науковці більш неоднозначні. Вони пропонують розглядати це поняття як властивість особистості або як сукупність властивостей та якостей людини, як різновид розумових здібностей або як одну з форм загальних здібностей, кінцевою метою яких завжди є задоволення потреб, створення нових, оригінальних продуктів діяльності та пристосування до мінливих умов навколишнього середовища.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні особливостей і шляхів розвитку творчих здібностей учнів в умовах початкової школи.

Список літератури:

1. Борисова О.О. Формування творчих здібностей молодших школярів у процесі музичної навчально-ігрової драматизації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія і історія педагогіки» / О.О. Борисова. – К., 1994. – 20 с.
2. Голюк О.А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи I ступеня / О.А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA: Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань: ФОП Жовтий, 2015. – С. 38–42.
3. Демченко О.П. Творчий підхід як умова успішної організації позакласної виховної роботи з молодшими школярами / О.П. Демченко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія // 36. наукових праць. – Випуск 26 / [редкол.: М.І. Сметанський (голова) та ін.]. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2009. – С. 252–257.

4. Ермолаева-Томина Л.Б. Психология художественного творчества : учеб. пособ. для вузов / Л.Б. Ермолаева-Томина. – М.: Академический проект, 2003. – 304 с.
5. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Назва з екрана.
6. Імбер В.І. Психологічні передумови формування творчості в молодшому шкільному віці / В.І. Імбер // Наукові записки. Серія: Психологія: зб. матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів. – Вип. 4. – Вінниця, 2013. – С. 14–16.
7. Кривошея Т.М. Развитие творческих способностей младших школьников в контексте взаимосвязи их умственной и эстетической деятельности (на материалах изучения математики) / Т.М. Кривошея // Социально-педагогическая и медико-психологическая поддержка развития личности в онтогенезе : Сборник материалов международной научно-практической конференции, Брест, 19-20 мая 2016 г. / Брест. гос. ун-т имени А.С. Пушкина ; под ред. И.Е. Валитовой. – Брест: БрГУ, 2016. – С. 102–106.
8. Леонтьев А.Н. О формировании способностей / А.Н. Леонтьев // Вопросы психологии. – 1960. – № 1. – С. 7–17.
9. Петрунько О.В. Творчість і обдарованість особистості: проблеми діагностики й інтерпретації / О.В. Петрунько, Т.А. Хахановська // Педагогічний процес: теорія і практика : збірник наукових праць. – Вип. 3-4 (48-49). – К.: Едельвейс, 2015. – С. 39–44.
10. Рагозіна В.В. Формування творчих здібностей молодших школярів у процесі музичної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія і історія педагогіки» / В.В. Рагозіна. – К., 1999. – 26 с.
11. Решетнікова Г.Б. Креативність як характеристика професіоналізму сучасного вчителя / Г.Б. Решетнікова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики : [зб. наук. пр.]. – Вип. 11. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – С. 49–53.
12. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології / В.В. Рибалка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
13. Рогозіна В. Педагогические условия развития творческих способностей на уроке / В. Рогозіна // Воспитание школьников. – 2007. – № 4. – С. 28–30.
14. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии : в 2-х т. / С.Л. Рубинштейн. – СПб.: Изд-во Питер, 2002. – 720 с.
15. Симоненко С.М. Візуальна креативність: діагностика та комп'ютерні технології розвитку : монографія / С.М. Симоненко, О.М. Грек. – Одеса: Фенікс, 2010. – 200 с.
16. Спиркин А.Г. О творческой силе человеческого разума / А.Г. Спиркин. – М.: Мысль, 1979. – 389 с.
17. Теплов Б.М. Проблемы индивидуальных различий / Б.М. Теплов. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. – 536 с.
18. Черноус В. Творчі здібності особистості: визначення, сутність, структура / В. Черноус // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 5(1). – С. 82–87.
19. Шандрук С.К. Психологічні засади розвитку професійних творчих здібностей майбутніх практичних психологів: дис. ... доктора психол. наук : 19.00.07 / Шандрук Сергій Костянтинович. – Тернопіль, 2016. – 458 с.
20. Шпак Л.М. Розвиток творчих здібностей учнів основної загальноосвітньої школи з конструювання та моделювання одягу на уроках трудового навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / Л.М. Шпак. – К., 1999. – 20 с.
21. Якубова Л.А. Розвиток творчих здібностей підлітків у процесі позакласної роботи загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / Л.А. Якубова. – Миколаїв, 2010. – 20 с.
22. Demchenko O. Creativity in the structure of social aptitude / O. Demchenko // In the Sphere of Education and Artistic Work / edited by Marija Chepil, Anna Marta Zukowska, Oresta Karpenko. – Drohobych: publishing department of Drohobych State Pedagogical Ivan Franko University, 2016. – P. 93–101.

Данилова А.М.

Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского

СОВРЕМЕННЫЕ НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ЭКСПЛИКАЦИИ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Аннотация

В статье произведен теоретический анализ научных исследований, касающихся различных аспектов творческих способностей. Определены основные тенденции в исследованиях проблемы творчества и творческих способностей. Раскрыта сущность понятий «творчество», «креативность», «одаренность», «способности» и «творческие способности». Выяснено разницу между понятиями «творчество» и «креативность», а также «творчество» и «одаренность». Выделены основные подходы исследователей к определению понятия «способности». Определены и проанализированы современные научные подходы к экспликации понятия «творческие способности».

Ключевые слова: творчество, креативность, одаренность, способности, творческие способности.

Danylova A.M.

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

MODERN SCIENTIFIC APPROACHES TO THE EXPLICATION OF CREATIVE ABILITIES IN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL DISCOURSE

Summary

Theoretical analysis of scientific research concerning various aspects of creative abilities is carried out in the article. The basic tendencies in researches of a problem of creativity and creative abilities are determined. The essence of concepts «creativity», «creativity», «giftedness», «ability» and «creative abilities» are revealed. The difference between the concepts «creativity» and «creativity», also «creativity» and «giftedness» are found out. The basic approaches of researchers to the definition of the concept «ability» are highlighted. The modern scientific approaches to the explication of the concept «creative abilities» are determined and analyzed.

Keywords: creativity, creativity, giftedness, ability, creative abilities.